

муддатигача ушбу уруғкўчатларни бир текисда ва меъёрда етилтирди.

Бундан ташқари, М.Сирожиддинов олинган натижаларида тўхтаб қолмай, кўчатларни мунтазам мониторинг қилиш, кузатувни дафтарга қайд қилиб бориш ҳамда ўзи ва фарзандлари учун қимматли маълумотлар банкини йиғишга муваффақ бўлди.

Ушбу маълумотлар асосида фермер кўчатларни одатдагидан 50-60 см қолдириб қирқиб ташлаш ўрнига лидер новдага тегмасдан шакл беришга ҳаракат қилиб яхши натижага эришди. Шунингдек, барча навлар бундай агротехник тадбирларга мос келмаслиги фермер тажрибасидан аниқланди. Фермер асосан маҳаллий навларнинг бундай хусусиятига катта аҳамият қаратади.

Фермер М.Сирожиддинов олма кўчатларини ковлаб олишдан аввалги кузатув ва ҳисоб тадбири

Фермернинг кўчатзорида турли мева тур ва навлари кўчатлари етиштириб келинмоқда. Шулардан бири нокдир, фермер нокнинг маҳаллий иссиққа ва қурғоқчиликка чидамли Қўқон нок, Тош нок ва Олмурд ҳамда хорижнинг Вильямс, Лесная красавица навлари кўчатларини юқо-

ри сифатли, стандарт талабларига тўлиқ жавоб берадиган I-синфга мансубларини реализация қилади. Расмда кўриниб турганидек, кўчатлар шох-шаббаси шакланган, қатор оралари бегона ўтлардан тозаланган, кўчатлар соғлом.

Маъруфжон Сирожиддиновнинг нок кўчатзори умумий кўриниши

Ушбу буклет **Bioversity International** қўмағидаги “Марказий Осиёнинг қурғоқчилик ҳудудлари бўйича (CRP1.1.) CGIAR тадқиқотлар режаси доирасида мўътадил иқлим мева экинларининг юқори сифатли кўчатлари билан фермерларни таъминлаш учун уруғчилик системаси платформасини яратиш” лойиҳаси доирасида тайёрланди ва нашр этилди.

Таклиф ва мулоҳазалар учун контактлар:

Ўсимликшунослик илмий-тадқиқот институти (ЎИТИ)
Манзил: 111202, Тошкент вилояти, Қибрай тумани, Ботаника қишлоғи.
Тел.: (+998-90) 987-79-05
Эл. почта: uzripi@yandex.com

Тузувчилар: Ш.М.Ахмедов, А.А.Тешабаев
М.К.Турдиева ва К.И.Байметовлар умумий таҳрири остида.

Ўсимликшунослик илмий-тадқиқот институти

Сирожиддинов Маъруфжоннинг мева кўчатлари етиштириш технологияси

Сирожиддинов Маъруфжон Фарғона вилояти Фарғона тумани ҳудудида мева кўчатчилиги билан шуғулланувчи тажриба фермер бўлиб, унинг кўчатзоридан йилига 20-25 минг дона мевали кўчатлар сотувга чиқарилади.

М.Сирожиддинов ўз оила аъзолари билан биргаликда 0,6 гектар майдонда кўчатчиликни ташкил этиб, олма, нок, ўрик, шафтоли ва гилос кўчатларини етиштириб келмоқда. Унинг фарзандлари Махсуддин ва Муҳаммадсодиқ отасидан кўчатчилик сирларини бекаму-кўст ўзлаштириб, мева кўчатларини сифатли етиштиришга ва уларни навдорлигини таъминлашда муҳим ҳисса қўшишмоқда.

Фермер Сирожиддинов Маъруфжон фарзандлари – Махсуддин ва Муҳаммадсодиқлар билан кўчатларни ковлаб олиш олдидан

Маъруфжон Сирожиддинов кўчатларни тайёрлашда муҳим аҳамиятни кўчатларни тўғри шох-шаббасини шакллантиришга қаратади. Бунда ҳар бир мева тур ва навларини ўзига хос усулда кесиб шох-шаббани шакллантириш кўчатларни боғда тезда кўкариб, кейинчалик юқори ҳосил беришини таъминлайди. Фермер ҳар кўчатни кўчатзорни ўзида шакллантириб,

халқимиз бобо-деҳқонлари боғларига етказиб беради.

М. Сирожиддининовнинг яна бир кўчатчиликда амалга ошираётган муҳим тадбир – бу она боғларни тартибга келтириш, навдор дарахтларни ҳар йили юқори ва сифатли куртак олиш мақсадида уларни буташ, касаллик ва зараркунандаларга қарши курашиш, минерал ва маҳаллий ўғитларни она боғларига олиб чиқиб солиш ва бошқалар киради.

Фермерга қарашли олма боғида ҳар йили профилактик тадбирлар ўтказилади. Бунда фермер шахсан ўзи қатнашиб, олмазорнинг умумий ҳолатини кўздан кечиради, дарахтларни новда бериш ва ўсишини назоратда сақлайди. Қуриган шох ва новдаларни олиб ташлайди. Она тупларни етарли даражада пайвандлаш учун кўз бериш қобилиятини таъминлаш мақсадида, фермер ҳар йили маҳаллий ўғитлар ҳамда азотли ўғитларни ҳар бир дарахт тагига солади.

Фермер-кўчатчининг оналик олма боғларини буташ ҳамда сифатли қаламчановдалар олиш мақсадида ишлов беришга тайёргарлик жараёни

Фермернинг томорқасида мева ўсимликларининг турли минтақалардан келтирилган тур ва навлари кўпайтириб келинмоқда. Масалан, унинг оиласида

хурмо кўчатлари етиштирилиб, Тошкент шаҳри, вилоятлар ва қўшни давлатларга етказиб бериляпти. Томорқада фермернинг асосан оила аъзолари – турмуш ўртоғи, қизи, келини ва жиянлари фаолият юритиб, пайвандлаш жараёнида, уруғкўчатларни парваришлашда, пайвандустни ўсишини таъминлашда хизмат қилишади. Бунда уларга фаолиятни асосан фермернинг ўзи йўлланма бериб бошқариб боради.

М.Сирожиддинов оила аъзолари (турмуш ўртоғи, қизи ва келини) томорқа кўчатзоридан етиштириётган мева кўчатлари орасида

Фермер-кўчатчи ўзининг кўчатзоридан сўнгги йилларда талайгина янги тадбирларни режалаштириб, майдон юза бирлигидан стандартга мос келадиган кўчатлар чиқимини кўпайтиришни йўлини ишлаб чиқди. Бунга кўра, кўчатзорда 70×5 см схемада экилган олма кўчатлари пайвандлашгача кучли даражада органик ва минерал озиклантириш ҳисобига ёзнинг иккинчи ярмигача тўлиқ пўсти кўчадиган ва ёғочланган уруғкўчатлар олишга муваффақ бўлди. Уруғкўчатларнинг зич экилгани майдон юза бирлигидан олинадиган кўчатларни чиқимини кўпайтирган бўлса, кучли озиклантириш эса пайвандлаш